

POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Téma disertační práce:	Dopady medializace internetu a internetizace masových médií na praxi českých novinářů a novinářek
Autor práce:	PhDr. Jan Jirků
Školitel:	prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.
Oponent:	prof. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.

1. Aktuálnost tématu

Disertační práce je zaměřena do vybrané aktuální oblasti mediální vědy zabývající se vývojovými trendy v práci novinářů v kontextu koncepcí mediace, medializace, remediace, mediální logiky a teorie sítí aktérů, přičemž vychází z dvojic vzájemně provázaných procesů, z nichž jednu dvojici tvoří procesy medializace internetu a internetizace masových médií a tu druhou procesy mediální konvergence a mediální hybridizace. Není pochyb, že tyto současné vývojové trendy významným způsobem ovlivňují nejen vývoj médií a práci novinářů/novinářek, ale mají dopad na fungování celé společnosti. Hluboké a turbulentní změny v mediálním prostředí, ke kterým dochází minimálně v posledních deseti letech, vedly i k zásadním změnám nejen v technologii médií, v práci novinářů, ale i ve fungování společnosti v souvislosti s jejími pozitivními, ale zejména i negativními změnami, ke kterým v posledních letech dochází. K pochopení jevů, ke kterým v oblasti médií dochází (se všemi dopady) je třeba integrovaného přístupu, který vychází ze základních teoretických koncepcí s následnou fragmentizací a analýzou jednotlivých částí. Tento přístup doktorand zvolil. Navazuje na uznávané zahraniční koncepce, studie a výzkumy v této oblasti společenské reality, přičemž si neklade ambiciózní a nepřiměřené cíle se snahou popsat všechny, nebo většinu složitých změn v celé jejich šíři. To by se určitě vydal na příliš tenký led, který by pravděpodobně vedl k přílišné plochosti disertační práce. Doktorand se ve svém výzkumu zaměřil „pouze“ na jednu část – rovinu organizační včetně vlivu na práci novinářů. Tento přístup je možné označit za správný. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je možné zvolené téma i z pohledu jeho zpracování považovat za vysoce aktuální a jeho kvalitní zpracování se jeví jako přínosné, a to jak z pohledu přínosu pro teorii mediální vědy v českém prostředí, tak i z pohledu možných dalších výzkumů v této oblasti navazující na předloženou práci, ale koneckonců i následného využití v žurnalistické praxi. Student řešil aktuální a přínosné téma a svou práci tak vhodně doplňuje celkovou mozaiku řešení v této oblasti.

2. Cíle práce a jejich naplnění.

Doktorand si stanovil cíl práce, oponent by však přivítal, kdyby cíl/cíle práce byly explicitně definovány a to včetně postupu a metodologie řešení problému daného stanovenými cíli a to nejlépe v samostatné kapitole či podkapitole dizertační práce. Práce by byla přehlednější a rovněž by to usnadnilo oponentovi práci s dohledáváním cílů a metodologického řešení v textu práce. Výše uvedené náležitosti vyžadované pro vědecké práce jsou však obsahem dizertace v jednotlivých jejích třech meritorních kapitolách. Na podporu naplnění cílů doktorand definuje výzkumné otázky, které se staly základem pro jeho výzkum. Na základě seznámení s metodikou tohoto výzkumu včetně jeho výsledků, s kvalitním definováním teoretických východisek a dosavadního stavu vědeckého poznání v první a druhé kapitole, jakož i způsobu naplnění cíle práce, které jsou obsaženy v kapitole třetí včetně vyhodnocení výsledků, může oponent konstatovat, že student postupoval při zpracování dizertační práce systematicky a že stanovený cíl práce byl naplněn.

3. Teoretické a metodologické aspekty řešení problému disertační práce

Oponent při převzetí úkolu a zjištění tématu práce pociťoval určitou obavu z nebezpečí možnosti poněkud povrchního, povšechně teoretického a metodologicky slabého řešení práce. Po jejím přečtení může konstatovat, že student přistupoval k řešení problému poctivě, systematicky a se všemi atributy vědecké práce. K vybudování jejího teoretického základu byl využit nadstandardní výčet kvalitních domácích i zahraničních a k tématu práce relevantních zdrojů a tím byl také vytvořen velmi solidní základ pro samotnou analytickou část práce. Obsah první a druhé kapitoly, ale i použitý velmi kvalifikovaný jazyk, svědčí o tom, že doktorand je s danou problematikou velmi dobře seznámen, dovedl postihnout ve své práci podstatné jevy, v této části práce je obtížné hledat tzv. „prázdná místa“, která by nebyla relevantní k výzkumné části práce. Doktorand v kapitole jedna a dvě tedy vytvořil více než solidní základ pro samotnou analytickou část dizertační práce, která je obsahem třetí kapitoly. Ta se věnuje samotnému, vlastnímu výzkumu, vychází z kvalitních základů a obsahuje i nezbytnou metodologii řešení. Student přistupoval k řešení výzkumu velmi odpovědně a systémově. Neponechal nic náhodě a pro svůj výzkum zvolil přístup triangulace v podobě využití více datových zdrojů. Především kvantitativním výzkumem uskutečněným formou dotazníkové šetření, vedle toho i kvalitativním výzkumem, který doktorand uskutečnil formou řízených polostrukturovaných pohovorů (osloveno 32 probandů, odpovídalo 18). Vedle těchto vlastních výzkumů prezentuje student ve třetí kapitole i řadu zahraničních výzkumů v této oblasti, kterými se rovněž, ku prospěchu věci, nechal inspirovat. Tuto skutečnost lze hodnotit

kladně jednak z pohledu možné komparace odpovědí českých novinářů/novinářek se zahraničními, jednak i z pohledu srovnatelnosti jednotlivých zemí EU v oblasti řešení práce již tím, že byl stanoven víceméně jeden společný jmenovatel v práci prezentovaného výzkumu doktoranda s relevantními výzkumy zahraničními.

Dotazníkovému šetření předcházela předvýzkum, který vedl k úpravě finální verze dotazníku. Doktorand stanovil i cílovou skupinu novinářů/novinářek pro samotné dotazování, distribuce dotazníků byla uskutečněna online, celkový počet oslovených respondentů byl 877, počet odpovědí 241 (návratnost 27,5% koresponduje se zahraničními výzkumy uskutečněnými v této oblasti). Oponent konstatuje, že byl kvalitou metodického zpracování práce spokojen, stejně jako se systémovým přístupem k vyhodnocení závěru výzkumu v práci obsaženém. Přesto si oponent neodpustí poznámku, že kvalitě této části práce by určitě prospělo vyhodnocení výzkumu alespoň na úrovni základní deskriptivní statistiky. Rovněž na straně 61 student hovoří o výzkumných otázkách a hypotézách. Ty však v práci stanoveny nebyly. Jedná se nepochybně o překlep.

4. Formální úprava práce

Doktorand použil ve své disertační práci kvalifikovaného odborného jazyka, její jazyková úroveň je vysoká. Oponent také kladně hodnotí vysoce odborný projev studenta, který svědčí o hloubce poznání dané problematiky. Úprava práce je velmi dobrá, práce je přehledná, autor v práci řádně a v souladu s normou cituje cizí zdroje. Oponent může konstatovat, že po formální stránce práce plně vyhovuje a splňuje předepsané nároky.

Připomínky a dotazy:

1. Na straně 20 citujete s publikace svého školitele tuto větu: „Výraz medializace je v tomto textu používán výhradně jako označení pro „[...] modernizační sociální proces vyznačující se rostoucím podílem komunikačních aktivit zprostředkovaných (mediovaných) masovými a síťovými médii a stále výraznějším (až nezastupitelným) podílem těchto médií na vnitřní soudržnosti společnosti“ (Jirák, 2006, s. 15).“ Je toto tvrzení platné i v současnosti? Vysvětlíte a zdůvodněte svůj názor na tuto problematiku.
2. Na straně 31 správně píšete: „Příjemci si zvykají, že jsou jim nabízeny mediální obsahy, jež mohou konzumovat zcela bezplatně, a klesá míra jejich ochoty za jakékoliv mediální obsahy platit (Kawamoto, 2003, s. 11).“ Této skutečnosti poněkud v „opačném gardu“ dnes využívají i některé nové směry v oblasti online marketingu (obsah zdarma). Víte které a co je jejich podstatou?

3. V oddíle 3.3.2 komentujete výsledky svého výzkumu z pohledu zpětné vazby novináře. Nikde jsem neobjevil problematiku zpětné vazby, kterou mají dnes novináři/novinářky ze strany hejtrů (haters). Nepocitují toto novináři/novinářky jako problém? Jaký je jejich pohled na tuto častou snůšku nenávisti, která se snáší někdy i na jejich hlavy?

Celkové hodnocení

Autor dizertační práce je se zpracovanou problematikou velmi dobře seznámen, v disertační práci, přinášející nové vědecké poznatky prokázal výborné teoretické i praktické znalosti. Metodický postup považuji za výborný a výsledky odpovídají rozsahu výzkumů. Práce je přehledná, má velmi dobrou formální úroveň a splňuje všechny požadavky kladené na tuto úroveň vysokoškolských kvalifikačních prací. Proto

doporučuji

disertační práci PhDr. Jana Jirků „Dopady medializace internetu a internetizace masových médií na praxi českých novinářů a novinářek“ k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu

udělit akademický titul „doktor“ (Ph.D.)

Zlín, 25. května 2018

prof. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.